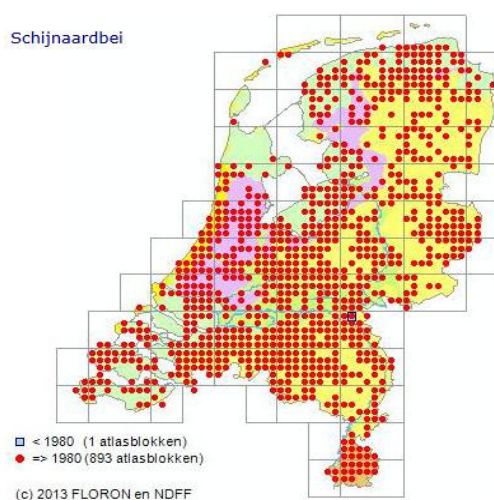

het stedelijk gebied langzamerhand vestigt in het agrarisch gebied en in natuurgebieden. Opvallend afwezig is de soort in de laagveengebieden, de kop van Noord Holland en in de overwegend voedselarme zandgebieden, zoals de centrale Veluwe (zie kaart).

De vraag rijst natuurlijk hoe schijnaardbei het klaarspeelt zich zo snel uit te breiden, terwijl een qua uiterlijk sterk gelijkende soort als bosaardbei dat in veel mindere mate doet of zelfs lokaal achteruitgaat. Een verschil tussen beide soorten blijkt te zijn dat schijnaardbei onder stikstofrijke omstandigheden de opgenomen stikstof efficiënter benut voor de vorming van bovengrondse biomassa. Beide soorten vermeerderen zich vegetatief met bovengrondse uitlopers. Onder stikstofrijke omstandigheden, zoals in bemeste stadstuintjes, breidt de schijnaardbei zich veel sterker vegetatief uit dan de bosaardbei. Deze uitbundige groei in tuinen heeft tot gevolg dat schijnaardbei in belangrijke mate verspreid wordt door het storten van tuinafval. Beide soorten worden ook door middel van hun vruchten door vogels verspreid. In het buitengebied groeit schijnaardbei regelmatig in bermen van onverharde wegen en paden en bij parkeerplaatsen. Mogelijk zijn deze groeiplaatsen ontstaan uit in stedelijke omgeving platgereden dan wel platgetrapte vruchten, die enige tijd aan banden en zolen zijn blijven kleven en waarbij de zaden naar verloop tijd los gekomen zijn.

Vanwege de razendsnelle opmars is schijnaardbei zeker als invasief te betitelen. Voorlopig zijn er echter nog geen aanwijzingen dat inheemse soorten door directe concurrentie door schijnaardbei verdrongen worden.

Exotische vlinders in 2012

Kars Veling, De Vlinderstichting

Bij de vlinders hebben we ook exoten, maar tot nu toe zijn er maar weinig soorten die zich explosief uitbreiden en als invasief worden gezien. Ook in 2012 zijn er weer exoten gezien en op twee dagvlinders en twee nachtvlinders zullen we hier iets verder ingaan. De gebruikte gegevens zijn afkomstig van NDFF & Noctua, WVF/De Vlinderstichting.

Geraniumblauwtje (Foto: Chris van Swaaij)

Geraniumblauwtje

Het geraniumblauwtje (*Cacyreus marshalli*) is een jaar of 20 geleden vanuit Afrika op Mallorca terechtgekomen en inmiddels heeft hij heel Zuid-Europa veroverd. In 2003 en 2008 heeft dit blauwtje zich ook in Nederland voortgeplant, maar tot echte vestiging heeft dit niet geleid. Cees Pols had dit jaar wel een heel opvallende ontmoeting met dit exotische blauwtje. Hij zat op een warme dag in mei op een terrasje aan de Maas in Maastricht toen er plotseling een klein vlindertje op tafel landde. Hij kende het niet, maar maakte er wel een foto van. Vervolgens was hij het voorval vergeten tot hij dit najaar opeens de foto weer onder ogen kreeg en hem naar De Vlinderstichting stuurde, die direct blij reageerde: een geraniumblauwtje. In Zuid-Europa zijn ze minder blij met deze vlinder, want het geraniumblauwtje is een plaagsoort in de geraniums en pelargoniums die men daar zo graag aan de vensterbank hangt. De rupsen vreten zich een weg door de stengels en eten van de bloemen. Het geraniumblauwtje heeft het hele jaar door generaties en heeft dus geen overwinteringsstadium. Daarom zal hij hier in Nederland nooit blijvend aanwezig zijn.

Tijgerblauwtje (Foto: Kars Veling)

Tijgerblauwtje

Een ander exotisch blauwtje, het tijgerblauwtje (*Lampides boeticus*), is in 2012 ook weer in ons land gezien. Er waren twee meldingen, namelijk op 10 juli in Woudrichem en op 22 augustus in Retranchement (Zeeuws-Vlaanderen). De vraag bij veel meldingen van exoten is of ze op eigen kracht hier zijn gekomen of dat ze zijn meegelift. Van het tijgerblauwtje is bekend dat hij echt ver kan vliegen; hij kan zeker ook op eigen kracht ons land bereiken hebben. Toch is het waarschijnlijker dat hij is meegekomen met etenswaren. Zo werd in mei 2008 in Oost-Beijerland in peultjes uit Afrika een rups gevonden die verder werd gekweekt. Uit de pop kwam enige weken later een tijgerblauwtje tevoorschijn.

Kadeni-stofuil

De kadeni-stofuil (*Caradrina kadenii*) verscheen in 2006 voor het eerst in België en ons land. Sindsdien wordt de soort in Nederland vooral gemeld uit zuidelijk Limburg en Zeeland, met incidentele meldingen uit Noord- en Zuid-Holland. De verwachting was dat het aantal waarnemingen van deze uil verder zou toenemen, maar in 2012 waren tot half oktober alle meldingen uit Limburg. Zowel in juni als in september en begin oktober werden er daar vlinders gezien. Op 23 oktober, meer dan 10 dagen na de laatste melding uit

Kadeni-stofuil (Foto: Theo Bakker)

Limburg, ving Theo Bakker in Opijnen (in de Betuwe) een kadeni-stofuil. Het was in de relatief warme periode waarbij de temperatuur 's nachts nauwelijks onder de 10 graden kwam. Blijkbaar stimuleerde dat de uil tot zwerven.

Zwartvlekspikkelspanner

Eind maart ving nachtvlinderaar Cora de Groot in haar Rotterdamse achtertuin voor de vierde maal in zes jaar een zwartvlekspikkelspanner (*Menophra abruptaria*). Tot op heden is dit de enige plek in Nederland waar deze soort meer dan eens is waargenomen. In 2007 werd de zwartvlekspikkelspanner op de locatie in Rotterdam-IJsselmonde voor het eerst in de lichtval aangetroffen.

Zwartvlekspikkelspanner (Foto: Cora de Groot)

Sindsdien is de vlinder er in 2008, 2010 en 2012 ook aangetroffen. Bij de laatste waarneming op 23 maart 2012 kwamen er maar liefst vier exemplaren op het licht af. Met deze reeks van waarnemingen wordt het aannemelijk dat er sprake is van een lokale populatie in de zuidrand van Rotterdam. Dat is uniek voor Nederland, aangezien in de afgelopen tien jaar slechts één andere waarneming van deze soort bekend is, in de duinen van Wassenaar in 2010. In de jaren negentig is de zwartvlekspikkelspanner nog enkele malen aangetroffen in het duingebied van Voorne. De laatste waarneming daar dateert van 1999. De zwartvlekspikkelspanner is een echte zuiderling. Nederland ligt op de meest noordelijke rand van zijn areaal in Europa. Desondanks is het zeker dat het Nederlandse klimaat geschikt is voor twee generaties: zowel in het vroege voorjaar als in de zomer worden vlinders gevangen. Ook lijkt het voorkomen niet beperkt te worden door waardplanten. Algemene planten als liguster, gewone es en sering worden genoemd in de literatuur en op internet. Alle reden om de vlinder op veel meer plekken in Nederland te verwachten. Wie weet in 2013!